

Llavors d'oportunitats per l'agricultura social

Llavors d'Oportunitats és un projecte d'agricultura social impulsat per la cooperativa Alba Jussà, amb l'objectiu de recuperar i preservar les llavors de varietats d'horta cultivades en petits horts particulars pels padrins i padrines del Pallars Jussà. Promouen la inserció laboral de persones vulnerables amb dificultat d'accés al treball o en risc d'exclusió, i les acompanyen perquè assoleixin els seus desitjos i il·lusions amb una visió inclusiva i comunitària. La Marta Gómez, tècnica del projecte, ens en descobreix més.

TEXT: REBECA MOLERO. IMATGES: MARTA GÓMEZ - ALBA JUSSÀ

Com i d'on sorgeix el projecte i quin és el seu objectiu?

Llavors d'Oportunitats sorgeix de detectar una necessitat i una oportunitat a la vegada. La necessitat d'incidir en recuperar un patrimoni tradicional a la nostra terra, el Pallars Jussà, i a la vegada trobar l'oportunitat de crear ocupació per a diferents perfils de persones amb les quals treballa la cooperativa.

A través del treball terapèutic a l'horta, amb les persones del centre ocupacional de la cooperativa d'Alba Jussà, es va donar un tomb amb altres entitats i referents del territori, i l'hort també es va convertir en un banc de llavors.

Tota la recerca de varietats ens va arribar amb una caixa plena de llavors i una gran responsabilitat de mantenir-les vives i de tornar-les al territori.

Quina ajuda reben d'aquestes persones que van a treballar l'hort? Com els ajuda a ells?

En el projecte de persones hi participen diferents perfils. Uns són els del centre ocupacional, que és un grup de persones amb perfils diversos de diferents capacitats, i un cop per setmana, a través de les activitats del seu programa, venen a l'hort i ens ajuden cadascú amb les habilitats que té, ja sigui regant, recollint, etc. segons la feina que toqui a cada temporada.

Ens ajuden tant en la part de mantenir l'hort, com en la part de triar les llavors, ensobrar-les, guardar-les, empaquetar-les,

fins i tot portar-les a les botigues per a vendre-les o als mercats; així que participen en tot el cicle.

A més de persones amb diversitat funcional, ateneu altres perfils?

En aquest projecte fa un temps que acoïllim contractes de treball i formació amb persones amb dificultat d'accés al treball per motius d'inexperiència, de formació o de llengua. Això inclou joves nouvinguts, que entren al món laboral i a la seva vida independent a través de poder treballar i tenir un contracte amb el projecte.

Després hi ha un altre perfil de participant molt important que és el de voluntari i que lidera el grup d'horts col·laboradors. Tenim 15 horts col·laboradors que són persones del territori que ofereixen un trosset del seu hort per acollir varietats del banc i ens ajuden a multiplicar-les.

Per què és rellevant recuperar aquestes varietats tradicionals?

Com a altres projectes que hi ha a tot el territori, la recuperació d'aquestes varietats tradicionals va més enllà d'una llavor o d'una varietat que pot tenir un interès gastronòmic. En el nostre cas, creiem que té un pes important per tota la memòria que conserven. Perquè darrere de cadascuna d'aquestes llavors hi ha hagut un padrí, un pou de saviesa amb molta informació que hem recollit a través d'entrevistes i que ens retorna a aquest model de consum més conscient, de sobirania alimentària.

Diguéssim que les varietats les heu pogut recuperar gràcies a aquests padrins.

Sí, per fer aquesta tasca de recuperació de varietats hem col·laborat amb el col·lectiu Eixarcolant, que s'han ocupat de la part de la recerca i les prospeccions. Arran de la

01. Participant del projecte.

02. Voluntàries i treballadores al seu hort de Trepç.

VARIETATS ESTRELLA

El territori el Jussà és molt ric en tomates, de les quals unes dos-centes varietats es poden trobar al seu Banc de Llavors, i cada vegada en troben de més tipus.

Una altra de les varietats més típiques és l'afarta pobres, un tipus de fesol que, com indica el nom, ha servit per a afartar pobres durant molts anys.

informació que nosaltres anàvem rebent, els coneixements que ells tenen i la informació de diferents padrins hem anat prospectant el territori.

Nosaltres ens hem centrat en la comarca del Pallars Jussà. En diferents anys i en diferents municipis, s'han anat fent entrevistes als padrins i padrines que sabíem i teníem coneixement i que portaven entre més de 30 i 50 anys recuperant i mantenint aquestes llavors.

Quin és el procés que seguïu a l'hora de preparar les llavors per posar-les a la venda?

Un cop ens arriben al banc, aquestes llavors les plantem entre els nostres horts amb col·laboradors i les que escollim entren en un procés de caracterització.

A vegades la caracterització es fa, si la podem fer des del nostre hort, en el nostre banc. És allà on descrivim bé la varietat, on definim amb certesa l'origen a través de la informació de les entrevistes i a través d'altres informacions d'aquesta varietat.

“La figura de l'hort col·laborador, que és un dels participants, ens ajuda molt a mantenir vives les llavors del banc”

Aquí també hi ha un procés on en descartem algunes o on trobem que algunes són iguals, ja que pot ser que diferents padrins coincideixin en tenir la mateixa varietat. Això dura un any o dos abans de posar-les a disposició de tothom.

Ara tenim 11 varietats a la venda, que durant aquests tres o quatre anys hem pogut verificar que l'origen és tradicional i que la varietat té interès.

És un procés lent, i com a banc, sentim la responsabilitat de mantenir-les vives, de posar ordre i de

fer arribar tot aquest valor, aquest tresor, novament a la gent del territori a través de la sensibilització, de formacions, de cursos, de què la gent recuperi les ganes de cultivar el que menja.

Quin interès té pel futur tota la feina que esteu fent?

Més enllà de recuperar unes varietats que són úniques, que són del territori, que estan adaptades d'alguna manera al clima, han de tenir interès per la seva capacitat adaptativa a un model de canvi climàtic en què les condicions cada cop seran més extremes, i algunes d'aquestes varietats presenten més resistència.

Recuperar les varietats té interès pel que fa a tota la memòria associada i aquest model de consum que ha de retornar a les arrels, per prendre més consciència i perquè s'ha de recuperar el que és exclusiu i del territori, no fomentar aquestes grans empreses de magnats que s'han fet amb les patents i que han fet perdre la qualitat.

Quins objectius a llarg termini teniu marcats?

El nostre objectiu sempre ha estat posar al centre a les persones, ja que com a cooperativa treballem per a millorar la qualitat de la seva vida en general. El nostre objectiu a llarg termini és aconseguir crear ocupació a través del treball del camp i la terra amb les persones de diferents perfils i necessitats.

Recuperar les ganes de cultivar el que mengem, perquè som territori rural. Hi ha molts horts que estan abandonats, quan cultivar un hort és una cosa que s'ha fet aquí tota la vida i hem de posar pes en recuperar i revalorar el que durant molt temps hem deixat de banda. 🌱

ON TROBAR LES LLAVORS?

Es poden trobar o bé a través de la botiga en línia del grup Alba Jussà, o a les botigues del territori del Pallars Jussà i també en algunes a la zona de Lleida.